

Státuszjelentés az amerikai elnök- választásról

2016. április 4.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

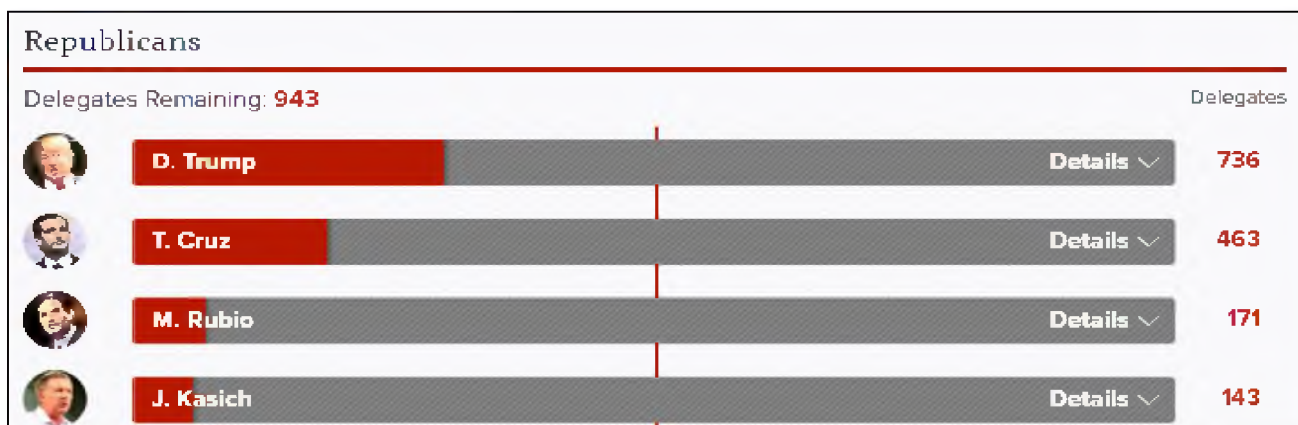
Jóváhagyta:

Összefoglaló

A Szuper Kedd óta Donald J. Trump tovább növelte előnyét Ted Cruz előtt a Republikánus Párt elnökjelöltségéért folytatott küzdelmében. Cruz számára a keddi wisconsini előválasztás feltehetően az utolsó lehetőség megfordítani a jelöltségért folyó harc állását. A harmadik legesélyesebb republikánus aspiráns, Marco Rubio floridai szenátor lezárta kampányát¹ azt követően, hogy Trump megsemmisítő erejű győzelmet aratott felette a floridai előválasztás² során.

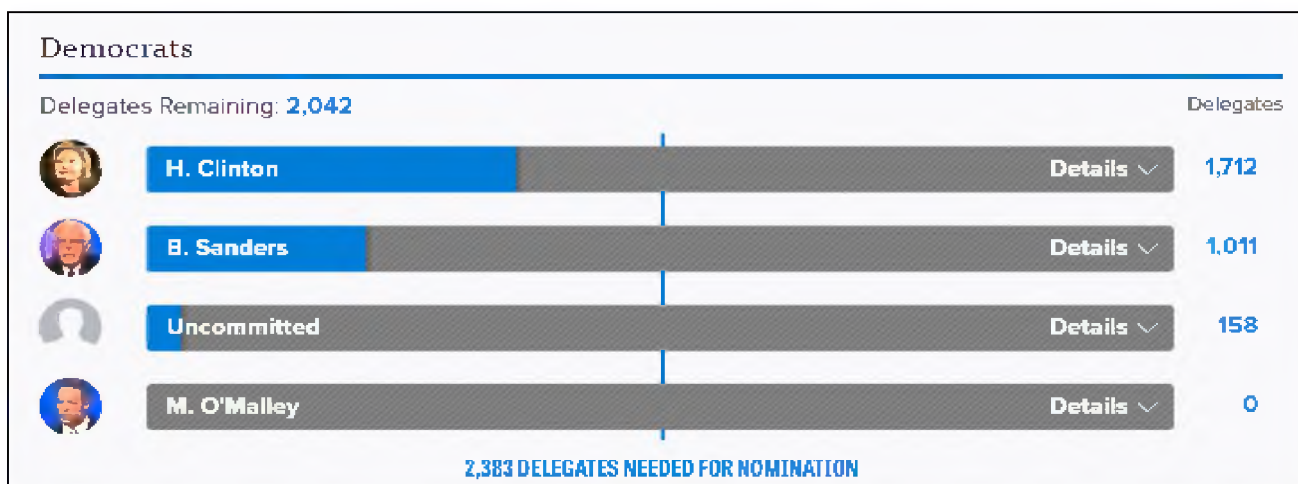
A Demokrata Párt jelöltjei, Hillary Clinton és Bernie Sanders jelenleg New York államban kampányolnak, készülve az április 19-i előválasztásra. Az előzetes felmérések alapján Clinton szignifikáns előnnyel vezet Sanders előtt. Clinton ugyanakkor közel 470 szuperdelegálttal rendelkezik, amely árnyaltabbá teszi a demokrata előválasztásokról alkotott képet, ugyanis az elkötelezett delegáltakkal ellentétben a szuperdelegáltak a két jelölt közül bárkit támogathatnak a párt július 25-én esedékes jelölő gyűlésén (Sanders csupán 31 szuperdelegálttal rendelkezik).

1. ábra: Republikánus elnökaspiránsok által gyűjtött delegáltak száma

forrás: <http://www.politico.com/2016-election/results/delegate-count-tracker>

2. ábra: Demokrata elnökaspiránsok által gyűjtött delegáltak száma

forrás: <http://www.politico.com/2016-election/results/delegate-count-tracker>

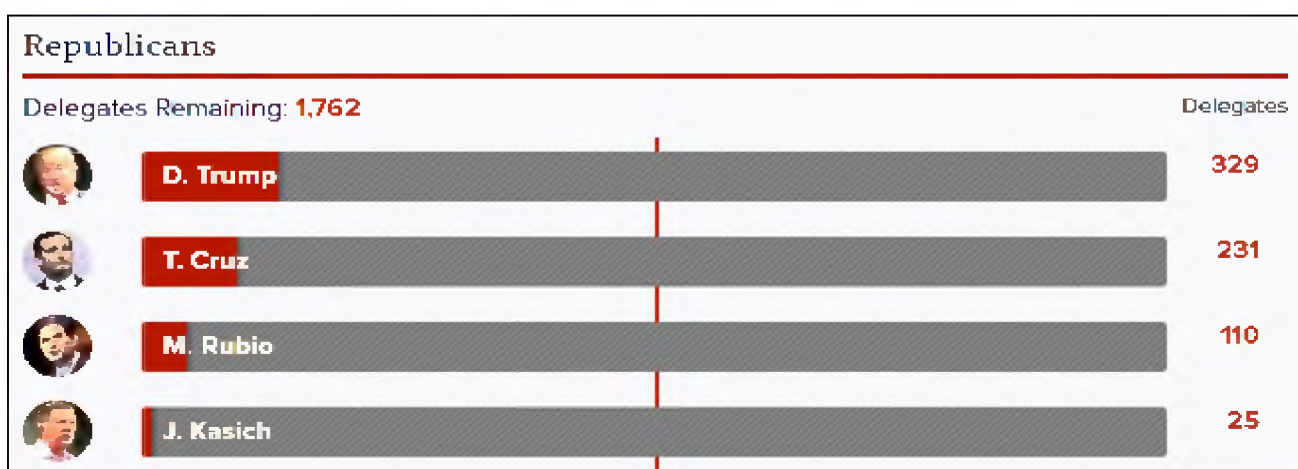
¹ <http://www.usatoday.com/story/news/politics/elections/2016/03/15/marco-rubio-florida-primary-election-2016/81805834/>

² <http://www.theguardian.com/us-news/2016/mar/16/primary-results-trump-clinton-delegates-florida-ohio-missouri-illinois-north-carolina>

1. SZUPER KEDD

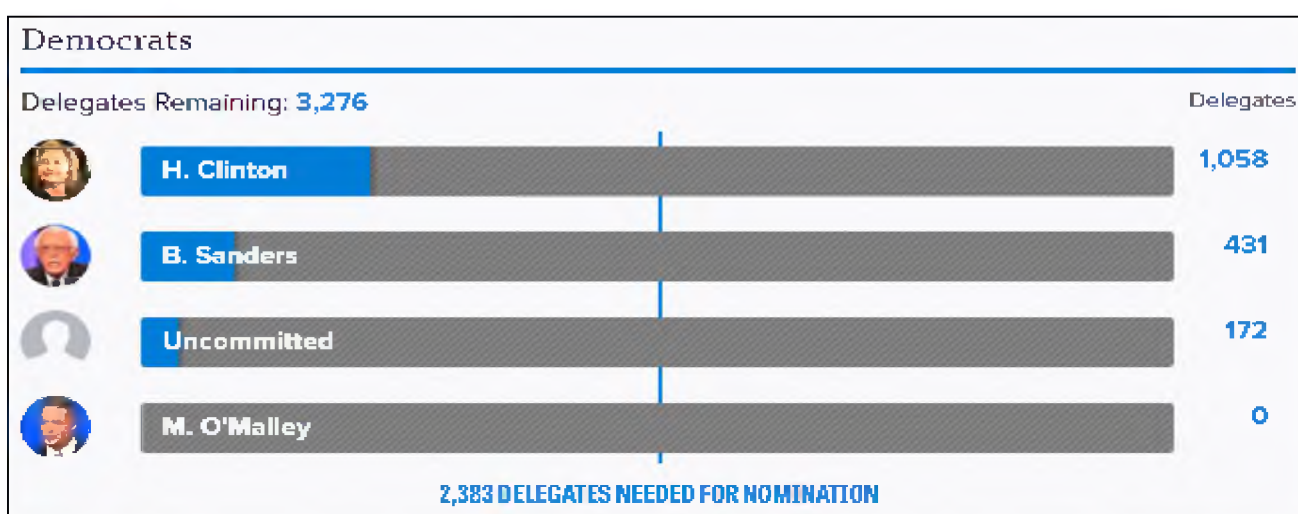
A Super Tuesday avagy Szuper Kedd az amerikai elnöki előválasztások legfontosabb állomása, ugyanis ezen a napon 13 államban (Alabama, Arkansas, Georgia, Massachusetts, Oklahoma, Tennessee, Texas, Vermont, Virginia, Colorado, Minnesota, Alaska, Wyoming, illetve a szintén az USA-hoz tartozó Amerikai Szamoa szigetén) szavaznak a két párt jelöltjeiről. A republikánusok 2 472 delegáltjából 595, a demokraták 4 765 delegáltja közül pedig 859 a Szuper Kedden került kiválasztásra. A Republikánus Párt listavezetője, Donald **Trump elsőprő győzelmet aratott**, annak ellenére, hogy a legtöbb delegálttal rendelkező Texasban csak második lett Ted Cruz mögött. A demokrata **Hillary Clinton megerősítette vezető pozícióját** Bernie Sanders előtt a déli államok nagyméretű fekete populációjának támogatását élvezve. A demokrata és republikánus delegáltak körülbelül **30-30 százaléka** került szétosztásra a Szuper Keddig, azaz **március 1-ig**.³

3. ábra: Republikánus elnökaspírások által gyűjtött delegáltak száma Szuper Kedd után

forrás: <http://www.politico.com/2016-election/results/delegate-count-tracker>

4. ábra: Demokrata elnökaspírások által gyűjtött delegáltak száma Szuper Kedd után

forrás: <http://www.politico.com/2016-election/results/delegate-count-tracker>

³ <https://www.washingtonpost.com/2016-election-results/super-tuesday/>

2. REPUBLIKÁNUS PÁRT

Az **április 5-i wisconsini előválasztás** során eldőlhet a Republikánus Párt előválasztásának kimenetele, amennyiben itt Trump győzedelmeskedik, azonban az előjelek egyre inkább arra utalnak, hogy a jelenleg második helyen álló Cruz nagyobb eséllyel vág neki a megmérettetésnek. Az állam jobboldali rádió csatornáit élesen kritizálják Trumpot, Scott Walker kormányzó és más republikánus politikusok is Ted Cruzt támogatják. A legfrissebb közvélemény kutatások alapján **Cruz 10 százalékkal vezet Trump előtt Wisconsinban**. Trump ellenfelei számára a wisconsini előválasztás egy soha vissza nem térő alkalom a több sebből vérző Trump-kampány megállítására.⁴

2.1. Trump kampányfőnökének letartóztatása

<http://www.theatlantic.com/politics/archive/2016/03/corey-lewandowski-arrested/475827/>

Trump kampányfőnökét, Corey Lewandowski-t kedden bántalmazás vádjával **letartóztatták** a floridai hatóságok. Miután megkapta az idézést, Lewandowski szabadon távozhatt. Lewandowski ellen a Breitbart újságírója, Michelle Fields tett feljelentést, mely szerint a kampányfőnök megragadta a riporter karját és majdnem lerántotta a földre Trump egyik kampányrendezvényén, ahol egy kérdést szeretett volna feltenni az elnökaspiránsnak. Trump stábja kiáll munkatársuk mellett, annak ellenére, hogy több felvétel egyértelműen bizonyítja Lewandowski erőszakos viselkedését, ami meggátolta a riportert kérdéseinek feltevésében.

A letartóztatás időzítése rosszkor jön Trump számára. A Trump ellenes hangulat akkor kezdett igazán fokozódni, mikor a jelölt a március 24-i tweet-jében⁵ **Ted Cruz feleségének** külsejével kapcsolatosan tett degradáló kijelentést.

2.2. Trump és az abortusz

<http://www.nytimes.com/2016/03/31/us/politics/donald-trump-abortion.html>

Trump március 30.-án az MSNBC tévéműsorában kijelentette, hogy elnökként fontolóra venné az **abortusz betiltását**, illetve a **terhességüket megszakító nők valamilyen formájú büntetését**. A kijelentés olyan vihart kavart, hogy Trump stábja szükségesnek látta a nyilatkozat korrekcióját. A második korrekció szerint az abortusz betiltása esetén sem lenne büntetőjogilag terhelhető az anya, csupán a beavatkozást végző orvos.

A republikánus elnökaspiránst már jó ideje éri kétpárti kritika szélsőséges kijelentései miatt. Az abortusszal kapcsolatos megjegyzése azért lehet különösen ártalmas a jövőben, mert **egyre több női választó pártot el Trump mellől**, amely Hillary Clinton – és egyben a Demokrata Párt – malmára hajtja a vizet.

⁴ <http://www.nytimes.com/2016/04/01/us/politics/wisconsin-primary-republican-race.html>

⁵ https://twitter.com/Don_Vito_08/status/712845257289965568/photo/1?ref_src=twsrc%5Etfw

2.3. Trump Kreml-közeli külpolitikai szakértője

<http://www.bloomberg.com/politics/articles/2016-03-30/trump-russia-adviser-carter-page-interview?bpolANews=true>

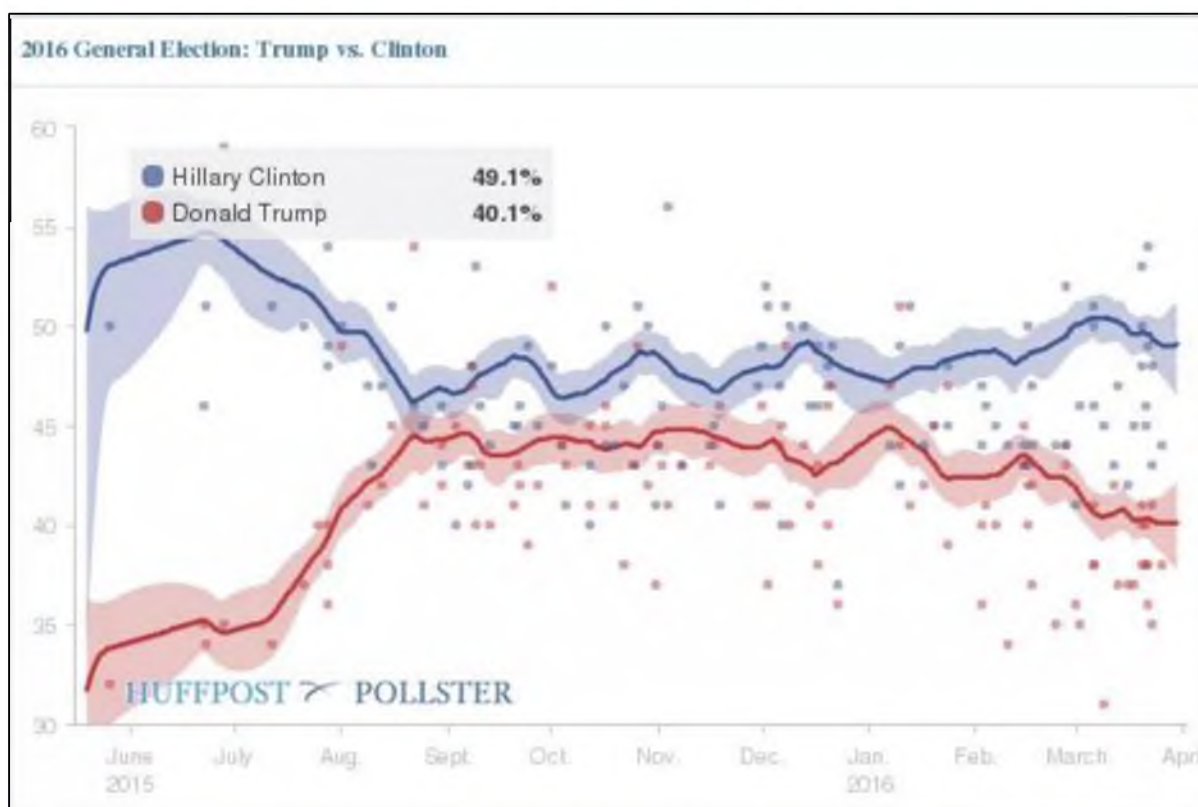
Carter Page, Trump frissen kinevezett külpolitikai szakértője köztudottan szoros kapcsolatot ápol magas szintű orosz befektetői körökkel. Trump többször hangoztatta, hogy jó kapcsolatot kíván kiépíteni Oroszországgal, továbbá említést tett Amerika NATO-hozzájárulásának csökkentéséről is. Page karriere illeszkedik Trump filozófiájához: a szakértő milliárdos vállalkozó, aki nem rendelkezik politikai tapasztalattal. Page célkitűzése az orosz és Közép-ázsiai befektetések felfuttatása akár „politikai ellenszéllel szemben is”. Page nem nyilatkozott politikai nézeteit illetően, azonban kétség sem férhet hozzá, hogy elkötelezett Oroszország irányában. A szakértő az Amerikai Haditengerészeti Akadémián végzett, majd az SOAS University of London-on szerzett Ph.D végzettséget. Pályafutása során dolgozott a Pentagonban, a CFR amerikai think tank tagjaként, illetve befektetési bankárként Londonban a Merrill Lynch-nél is.

2.4. Trump párton kívüli támogatottsága összeomlani látszik

<http://www.vox.com/2016/3/31/11336884/donald-trump-polls-winning>

Trump előszeretettel hangoztatja, hogy számos országos felmérésben megelőzi a Demokrata Párt vezető aspiránsát, Hillary Clintont, ez azonban nem igaz. A HuffPost Pollster által követett 33 általános választási felmérés közül csupán egyetlen egyben előzte meg Trump Clintont az elmúlt két hónap során, a felmérésekből számított átlagos **támogatottsága közel 10 százalékkal elmarad Clintonétól.**

5. ábra: A két párt vezető aspiránsainak országos átlagos támogatottsága

forrás: <http://www.vox.com/2016/3/31/11336884/donald-trump-polls-winning>

3. DEMOKRATÁK

3.1. New York eldöntheti a demokrata előválasztás végkimenetelét

<http://www.wsj.com/articles/new-york-poses-key-test-for-bernie-sanders-1459466991>

A **New York-i előválasztást** illetően két scenárió képzelhető el:

- 1) Amennyiben Clinton győz, Sanders esélyei szinte teljesen szertefoszlanak. Clinton támogatói szerint a jelöltségért folyó verseny gyakorlatilag véget ér New Yorkban, ha Sanders nem tud győzni.
- 2) Amennyiben viszont Sanders győz, könnyebben meg tudná győzni a Demokrata Párt **szuperdelegáltjait** arról, hogy Clinton helyett őt válasszák meg a párt jelöltjének.

A Quinnipiac Egyetem csütörtöki felmérése szerint Clintont a New York-i demokrata választók 54 százaléka, míg Sanderst a 42 százaléka támogatja. Jó hír azonban Sanders számára, hogy a megkérdezettek 49 százaléka egyáltalán nem szimpatizál Clintonnal, míg Sanders iránt csupán 30 százaléka fejezte ki egyértelmű ellenszenvét.

A New York-i demokrata előválasztás a többséggel ellentétben zárt lesz, vagyis csak a regisztrált demokrata szavazók vehetnek rajta részt. A független demokratikus tanácsadó, Bruce Gyory szerint ugyanakkor ez nem kedvez Sandersnak. Gyory véleménye szerint továbbá Clinton New Yorkban profitálhat a nagyméretű női szavazótáborból. Historikus adatok alapján a New York-i demokrata előválasztásokon a szavazók 56-58 százaléka nő, akik többsége magas iskolai végzettséggel rendelkezik.

3.2. Sanders azokban az államokban nyert Clintonnal szemben, amelyek jellemzően előrevetítik az elnökjelölt személyét

<http://www.bloomberg.com/politics/trackers/2016-03-29/the-states-sanders-has-won-predict-the-nominee-more-often-than-the-states-clinton-has-won>

Habár Hillary Clinton eddig több államban aratott győzelmet, mint legerősebb kihívója (18 a 14-gyel szemben) és több delegáltat is gyűjtött maga köré (1 243 a 975-tel szemben) a **történelmi adatok mégis Sanders kampányának sikerét igazolhatják**. Azok az államok ugyanis, amelyekben Sanders eddig nyert, 65 százalékos valószínűséggel vetítik elő a végső, demokrata jelölt személyét – derült ki a Federal Election Commission által összeállított adatokból.

Sanders történelmi esélyét növelik a múlt heti eredmények: győzelme Idahóban, amely államban az eredmények historikus adatok alapján 75 százalékos biztonsággal vetítik előre a végső győztes személyét; valamint sikere Washingtonban és Hawaiiin, ahol a múltban 71 százalékos lett a végső befutó a későbbi elnökjelölt. Mindeközben Clinton március 15.-i nagy kitörése óta csak Arizonában tudott nyerni, ahol historikus adatok alapján csak 37 százalékos a valószínűsége annak, hogy az ottani nyertes végül demokrata elnökjelölt lesz.

Előre tekintve Sanders sikere várható április 9-én Wyomingban, amely 89 százalékos valószínűséggel vetíti előre a végső jelölt személyét és Kansasban is, ahol eddig kivétel nélkül mindig a későbbi elnökjelölt győzött.

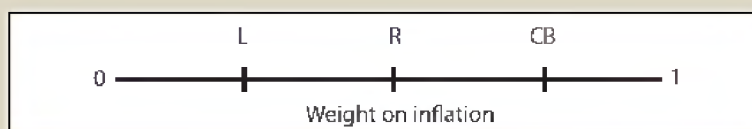
4. BEFOLYÁSOLHATJA-E AZ ELNÖKVÁLASZTÁS A FED KAMATEMELESI CIKLUSÁT?⁶

Keretes írás az Európán kívüli országcsoportok februári kéthavi jelentéséből

A Federal Reserve politikailag független, de nem apolitikus intézmény. A hatékony jegybanki kormányzáshoz elengedhetetlen a pénzpiacok működésének alapos ismerete, így a Fed elnökének gyakran valamelyik Wall Street-i befektetési bank korábbi vezetőjét jelöli ki az USA elnöke, míg a regionális elnökök technokrata jegybankárok közül kerülnek a döntéshozó FOMC-be. Ennek hatására a jegybanki döntéshozók a gazdaság nettó hitelezőinek (pénzintézetek) érdekeit képviselik az inflációs célkövetés monetáris eszközszerének kiválasztása során. (Posen, 1995)

A monetáris politika partizán modellje szerint a baloldali pártok az alacsonyabb jövedelmű választók (nettó hitelfelvevők), a jobboldali pártok a magasabb jövedelmű választók (nettó hitelezők) érdekeit képviselik, vagyis hosszútávon a jobboldali Republikánus Párt számára fontosabb az árstabilitás fenntartása, mint a gazdaság stimulálása (Hibbs, 1975).

6. ábra: Monetáris politika és a pártpolitika közötti térbeli kapcsolat

forrás: Bundock, Clark (2013)

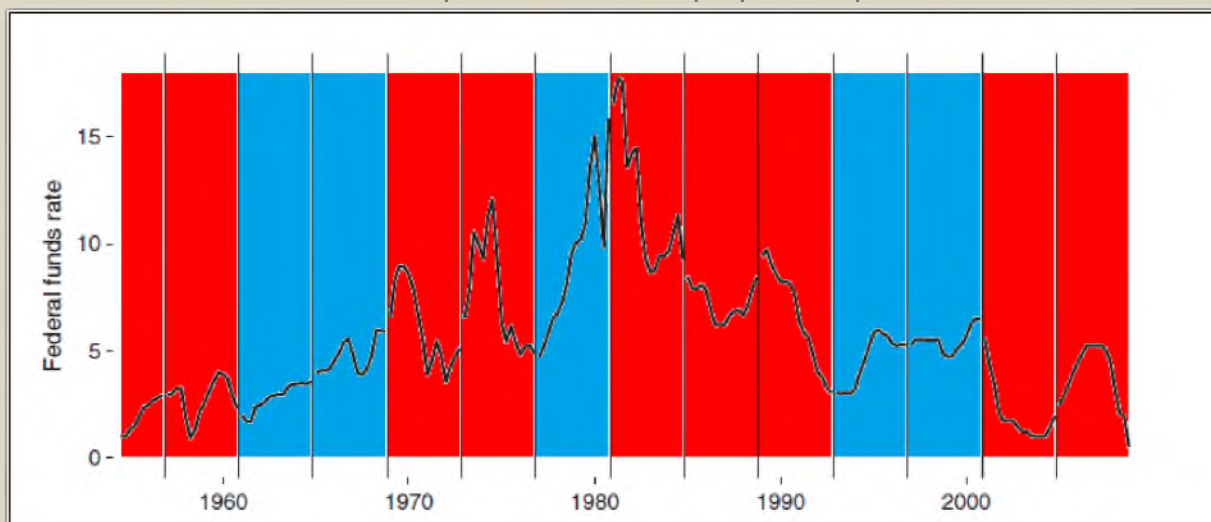
Bundock és Clark elmélete szerint a Federal Reserve makrogazdasági politikai preferenciái (CB) közelebb állnak a Republikánus Párt mediánjához (R), mint a Demokratikus Pártéhoz (L), ebből kifolyólag monetáris céljait könnyebben tudja teljesíteni a jegybank, ha a republikánusok irányítják a Fehér Házat. Az elmélet szerint a Fed jegybankárjai egyfajta dilemmával, úgynevezett intertemporális „trade-off”-al szembesülnek a republikánus elnöki ciklus alatt: ragaszkodjanak-e anti-inflációs eszközeikhez vagy rövidtávon feladják-e azokat a választások előtt, annak érdekében, hogy a számukra kedvezőbb politikát folytató republikánus elnökjelöltet újra megválasszák közép- és hosszútávon támogatva ezzel a konzervatív monetáris politikát (Bundock-Clark, 2013)?

Lohmann politikai üzleti ciklus modellje szerint a választók a regnáló elnök pártjára szavaznak akkor, ha a választás előtti időszakban a gazdasági növekedés elért egy kritikus szintet, egyéb esetben viszont a kihívóra (Lohmann, 2003).

1951 óta a Federal Reserve a szavazás előtti monetáris expanzió szavazatnövelő hatását alkalmazva befolyással bír a választások kimenetelére. Republikánus elnök idején a választásokhoz közeledve hajlandóak rövidtávon feladni inflációs célkövetésüket, és - a kibocsátási rés szűkítését szem előtt tartva - csökkenteni az alapkamatot annak érdekében, hogy újraválasszák a Republikánus Pártot. Demokrata elnök irányítása alatt a választási időszakhoz közeledve a Fed monetáris politikáján keresztül megnehezítheti a baloldali párt gazdaságösztönző szándékait a mandátumában foglalt inflációs célkövetés szigorú betartásával (Bundock-Clark, 2013).

⁶ Az írás V. Arel-Bundock és W. R. Clark 2013-ban megjelent, Independent But Not Indifferent: Partisan Bias in Monetary Policy at the Fed című tanulmányának megállapításaira támaszkodik.

7. ábra: Az alapkamat alakulása és a pártpolitika kapcsolata

forrás: Bundock, Clark (2013)

A 7. ábra a Federal Funds Rate (FFR) alakulását és a pártpolitika kapcsolatát ábrázolja Eisenhower első és George W. Bush utolsó ciklusa között. A különbség jelentős: a piros sávok a republikánus, a kék sávok a demokrata elnöki ciklusokat ábrázolják. Minden demokrata elnök alatt az alapkamat magasabb volt a ciklus végén, mint az elején, a republikánus elnökök irányítása alatt – az első két ciklus kivételével – az alapkamat a ciklusok végén alacsonyabb volt, mint a kezdetén. A tanulmány konklúziója szerint a Fed:

- a) **Kamatot emel a választás előtti időszakban, ha demokrata elnök irányítja a Fehér Házat.**

b) Csökkenti a kamatokat választás előtti időszakban, ha republikánus elnök irányít.
- a) **Reagál az inflációs nyomásra, ha az aktuális elnök demokrata, különösen akkor, ha a választások közelednek.**

b) Nem reagál az inflációs környezet változására, ha republikánus kabinet irányít.
- a) **Érzéketlen a kibocsátási rés változására, ha az elnök demokrata.**

b) Érzékenyebb a potenciális és a megtermelt GDP közötti különbségre republikánus elnök irányítása esetén, különösen az elnöki ciklus végéhez közeledve.

Demokrata elnök regnálása esetén az előválasztási időszakban a Fed szigorúan követi inflációs célját, nem érdekelt rövidtávon a kibocsátási rés csökkentésében, azaz a gazdaság ösztönzésében. Arel-Bundock és Clark 2013-as tanulmányának tapasztalataira alapozva kijelenthetjük, hogy **a Federal Reserve 2015 decemberében megkezdett kamatemelési periódusának folytatására nem lesz hatással a 2016-os elnökválasztás, azonban a monetáris szigorítás befolyásolhatja a választások kimenetelét.**⁷

⁷ Az amerikai munkásosztály többsége elégedetlen a gazdaság teljesítményével és a washingtoni politikusok tevékenységével, ami növeli a Donald Trumphoz hasonló, politikától független jelöltek népszerűségét. Az elmúlt évek során elszenvedett elbocsátások, bérváltozások és az egészségügyi ellátás emelkedő költségei miatt sokan jogosan érezhetik úgy, hogy az amerikai politikai elit háttal fordított nekik. Egyre többen tartanak attól, hogy elveszítik gazdasági jólétüket és nézik rossz szemmel azon politikusokat, akik személyes érdekeiket a nemzeti érdekek elé helyezik. Többségük úgy gondolja, hogy Amerika egyre távolabb kerül hagyományos értékeitől.

Felhasznált irodalom:

Bundock, Clark (2013): Independent But Not Indifferent: Partisan Bias in Monetary Policy at the Fed. Economics & Politics

https://www.newyorkfed.org/medialibrary/media/research/staff_reports/sr1.pdf

<http://www.zerohedge.com/news/2015-10-07/can-fed-raise-rates-election-year>

<https://pensionpartners.com/the-fate-of-the-2016-presidential-election-in-the-hands-of-the-fed/>

<http://www.wsj.com/articles/anxiety-fuels-donald-trumps-supporters-1453854519>